

Doniyor kitobi — Qirq yettinchi bo‘lim

Aldamchi Ta’limotlarni Fosh Etish: Doniyor 8 ning Tanqidiy Tahlili va Adventist Ilohiyotiga Qarshi Qiyinchiliklar

Jeff Pippenger

2024-01-11

Doniyor kitobining sakkizinchi bobidagi to‘qqizinchi-o‘n ikkinchi oyatlarda Rimning kichik shoxi tasvirlanganida, u buzilgan ramz sifatida namoyon bo‘ladi, chunki u transvestitizmning — erkak va ayol o‘rtasida tebranib turuvchi, qarama-qarshi jins kiyimini kiyuvchi shaxsning — ramzidir. Bu Milleritlarning Rim ikki bosqich bilan ifodalangan, degan tushunchasiga mos keladi: birinchi bosqich Rimning davlat hokimiyati, ikkinchi bosqich esa Rimning cherkov hokimiyati bo‘lgan; biroq oyatlardagi jinslarning almashinib turishi sababli, kichik shox tarixiy va bashoratli ketma-ketlikdan tashqaridadir (buzilgandir). Shunga qaramay, to‘rt oyatning har biri Rimning davlat hokimiyati yoki Rimning cherkov hokimiyati bilan bevosita bog‘liq tarixni ifodalaydi. Butparast Rim uning imperiyaviy hokimiyatiga qarshilik ko‘rsatganlarning barchasini quvg‘in qilgan, ammo o‘ninchi oyatdagi papalik Rimining (ayollik) ta‘qibi aynan osmonga qaratilgandir.

Millerchilar tushunchasida Rim to‘rtinchi va so‘nggi shohlik bo‘lganligi sababli, davlatdan jamoatga, so‘ng yana davlatga, yana jamoatga o‘tib turuvchi tebranish tashvish uyg‘otmagan bo‘lar edi. Ular Doniyor kitobining ikkinchi bobidagi oyoqlardagi temir bilan loyning aralashmasini ko‘rganlar va buni shunchaki Rimning ikki bosqichi deb tushunganlar, to‘rtinchi va beshinchi shohlikning muayyan tarixiy ketma-ketligini belgilash haqida esa tashvish chekmaganlar. Yettinchi bob haqida ham ular xuddi shunday tushunganlar: bu yerda Eng Oliy Zotga qarshi ulug‘ so‘zlarni so‘zlagan shox Rim maxluqining asl o‘nta shoxidan uchta shoxni sug‘urib tashlagan edi. Hatto Miller to‘qqizinchi oyatdan o‘n ikkinchi oyatgacha bo‘lgan jinsiy tebranishni anglagan bo‘lsa ham, bu uning to‘rtinchi shohlik Rim ekanligi haqidagi tushunchasi uchun muhim bo‘lmagan bo‘lur edi. Millerchilar tushunchasida to‘rtinchi shohlik 1798-yilda yakunlangan, navbatdagi bashoratli voqea esa Masihning Ikkinchi Kelishi bo‘lgan.

Ayollik jinsidagi shox erkak jinsidagi shox bilan ruhiy zinokorlik qiladigan ayolni ko‘rsatadi va o‘ninchi hamda o‘n ikkinchi oyatlarda tasvirlanadi.

U haddan tashqari ulug‘ayib, hatto osmon lashkarigacha yetdi; u lashkardan va yulduzlardan ba‘zilarini yerga qulatib, ularni oyoq osti qildi. Doniyor 8:10.

Papalik hokimiyatining quvg‘ini xristianlikka (osmon lashkariga) qarshi qaratilgan edi, va o‘n ikkinchi oyatda papalik Rim (ayol jinsida) Yevropa shohlari bilan zinokorlik qilish gunohi orqali o‘zining qotillik ishini amalga oshirish qudratini oladi.

Va gunoh sababli unga kundalik qurbonlikka qarshi bir lashkar berildi; u haqiqatni yerga qulatdi; va u ish ko‘rdi hamda ravnaq topdi. Doniyor 8:12.

Ushbu oyatdagi “lashkar” papalikka “kundalik”ka qarshi berilgan harbiy qudratni anglatadi. “Qarshi” so‘zi “dan” ma’nosini bildiradi. “Kundalik” bilan ifodalangan Yevropaning butparast shohlaridan (butparast Rimdan) papalikka “gunoh sababli” harbiy yordam (bir lashkar) berildi. Jamoat bilan davlatning birikishi, bunda jamoat bu munosabat ustidan nazoratni qo‘lida tutishi, o‘sha “gunoh”dir. O‘sha gunohning sharobi masihiylarning qonidir. Papalik butparast Rim qo‘shinlari ustidan nazoratni qo‘lga kiritgach, papalik Rimi (“u”) “haqiqatni yerga uloqtirdi; va u amal qildi hamda ravnaq topdi.”

Doniyor kitobining o‘n birinchi bobi, o‘ttiz birinchi oyatida ham qo‘shinlarning papalik Rimiga topshirilishi tasvirlangan:

Va uning tarafidan qo‘shinlar chiqib kelur, va ular qudratli muqaddas maskanni harom qilur, va kundalik qurbonlikni yo‘q qilur, va vayron qiluvchi jirkanchlikni o‘rnaturlar. Doniyor 11:31.

Bu oyat butparast Rimdan papalik Rimira tarixiy o‘tishni ko‘rsatmoqda. Oyatda “qo‘llar” deb milodiy 496-yilda franklar (Fransiya) qiroli Klovisdan boshlab papalikni qo‘llab-quvvatlash uchun ko‘tarila boshlagan Yevropa qirollari nazarda tutilgan. “Qo‘llar” shuningdek to‘rtinchi asrdan boshlab milodiy 538-yilgacha davom etgan uzluksiz urushlar orqali “qudrat ma’badi”ni (Rim shahrini) ham bulg‘adi. “Qo‘llar” papalikning yuksalishiga qarshi bo‘lgan butparast qarshilikni ham bartaraf etdi, va milodiy 508-yilga kelib, butparast qarshilik tugatilgan edi.

“Olib tashlamoq” deb tarjima qilingan so‘z ibroniycha “sur” so‘zi bo‘lib, “olib tashlamoq” degan ma’noni anglatadi. “Qo‘shinlar” milodiy 538-yilda “vayron qiluvchi jirkanch narsani” (papalikni) yerning taxtiga o‘tqazdilar. Daniel kitobining sakkizinchi bobi, o‘n ikkinchi oyati ayol jinsidagi kichik shoxga “bir qo‘shin” berilganini bildirganida, bu o‘n birinchi bobning o‘ttiz birinchi oyatidagi guvohlikka hamohang bo‘ladi. Vahiy kitobi ham o‘n uchinchi bobda ayni shu haqiqatga guvohlik beradi.

Men ko‘rgan mahluq qoplonga o‘xshar edi, uning oyoqlari ayiqning oyoqlariday, og‘zi esa sherning og‘ziday edi; ajdaho unga o‘z qudratini, taxtini va buyuk hokimiyatini berdi. Vahiy 13:2.

Opa Uayt ikkinchi oyatdagi maxluqni to‘g‘ridan-to‘g‘ri papalik deb, oyatdagi ajdarhoni esa butparast Rim deb aniq ko‘rsatadi. Butparast Rim papalikka uch narsani berdi: “o‘z qudratini, o‘z taxtini va ulkan hokimiyatni.”

Harbiy qudrat butparast Rim tomonidan milodiy 496-yilda Klovisdan boshlab berildi. Hukmronlik qilish uchun “taxt” esa milodiy 330-yilda, imperator Konstantin poytaxtini Konstantinopolga ko‘chirib, avvalgi poytaxt shahri Rimni papalik cherkovi nazoratiga qoldirganida, papalikka berildi. Milodiy 533-yilda imperator Yustinian papaning jamoat boshlig‘i va bid’atchilarni tuzatuvchi ekanini farmon qildi va o‘zining “buyuk hokimiyati”ni Rim papasiga topshirdi. Doniyor kitobining sakkizinchi bob, o‘n ikkinchi oyati “lashkar” berilgan vaqtni ko‘rsatadi, va bu bashoratli haqiqat ko‘plab guvohlar orqali tasdiqlanadi. O‘sha vaqtdan boshlab (milodiy 496-yildan boshlab), papalik “ravnaq topdi.”

U shimoliy Isroil shohligiga qarshi g‘azab nihoyasiga yetib, 1798-yilda papalik o‘limli yarasini olgunicha “faoliyat yuritishda” va “ravnaq topishda” davom etardi.

Shoh o‘z irodasiga ko‘ra ish tutadi; u o‘zini yuksaltiradi, har qanday xudodan yuqori qo‘yib ulug‘laydi, xudolar Xudosiga qarshi ajabtovur so‘zlar aytadi va g‘azab ado bo‘lguncha ravnaq topadi; chunki belgilab qo‘yilgan narsa bajo bo‘ladi. Doniyor 11:36.

Sakkizinchi bobning to‘qqizinchi oyati erkak jinsida ifodalangan Rimni (butparast Rimni) tasvirlaydi va butparast Rim amalga oshirgan uch bosqichli zabt etish jarayonini ifodalaydi; bu esa yettinchi bobda sug‘urib tashlangan uchta shox orqali ifodalanidek, papalik Rimi yer yuzining taxti ustiga o‘rnatilishi uchun zabt etilishi lozim bo‘lgan uchta geografik hududni timsollashtirgan edi. Butparast va papalik Rimning ana shu ikki uch bosqichli zabt etishi Doniyor o‘n birning qirqinchi oyatidan qirq uchinchi oyatigacha bo‘lgan joyda zamonaviy Rimning uchta geografik to‘sig‘ini ifodalagan edi. So‘ng sakkizinchi bobning o‘n birinchi oyatida erkak jinsidagi kichik shox (butparast Rim) yana ifodalanadi. Ushbu oyatda muqaddas mantiq shu qadar sog‘lomki, Quddusni boshqarayotgan masxarachi odamlar o‘zlarining qalbaki poydevorini qurish uchun bir nechta ilohiyotchilik yolg‘onlarini joriy etishga majbur bo‘ldilar.

Hatto, u o‘zini hatto lashkar Amirigacha ulug‘ladi; va uning tomonidan kundalik qurbonlik olib tashlandi, hamda Uning muqaddas maskanining joyi qulatildi. Doniyor 8:11.

1863-yildan beri Adventizmga kiritilgan qalbaki tangalar va javohirlarni ko‘rib chiqishga kirishar ekanmiz, shuni ta’kidlash lozimki, Adventizm murtad Protestantizm va Katoliklik ta’limotlarini qo‘llab-quvvatlash uchun asos sifatida faxrlanadigan go‘yoki ilohiyotchilikdagi mutaxassislikning ikkita asosiy sohasi mavjud. Adventizmning zamonaviy ilohiyotchilari ilgari suradigan da’vo shuki, ular yo Muqaddas Kitob tarixining mutaxassislari, yo bo‘lmasa Muqaddas Kitob tillarining mutaxassislari. Ularning oyatni qo‘llashlari bashoratli kalom ular uchun muhrlangan kitobga aylanganini ochib beradi, shuningdek, Muqaddas Kitob tillarining mutaxassislari ekanliklari haqidagi da’volari shunchaki farziylikning zamonaviy ko‘rinishi ekanini ham namoyon qiladi.

Birinchi — to‘qqizinchi oyatdan o‘n ikkinchi oyatgacha bo‘lgan parchada kichik shoxga nisbatan jinslarning almashinuviga e’tiborsizlik qilinishidir. Agar ular ibroniy tilining chinakam mutaxassislari bo‘lganlarida, Daniel bu oyatlarda jins almashinuvini qasddan qo‘llaganini inkor etmas edilar va bu haqiqatni xiralashtirmas edilar. Kichik shox har ikkala jinsda ham ifodalanadi va bu jinslar oyatlar davomida navbatma-navbat almashinib boradi. Ilohilotchilar bu haqiqatni bema’niliklar va qalbaki tangalar bilan berkitishga urinadilar, chunki bu 11-oyat papalik Rimni emas, balki majusiy Rimni nazarda tutayotganini ravshan ko‘rsatadi. Ular, albatta, 11-oyatdagi kichik shox papadir, deb turib oladilar, holbuki u aslida majusiy Rimdir.

To‘rtta kichik shox haqidagi oyatdan ikkitasi erkak jinsida, ikkitasi esa ayol jinsida ekanligi tan olingach, Muqaddas Kitob bashoratida ayol jamoatni, erkak esa davlatni ifodalashi haqidagi Injil haqiqatini kiritish oson bo‘ladi. Buni bilish, ko‘rishni istaganlarning barchasiga, o‘n birinchi oyatdagi kichik shox ayol jinsidagi Rim (papalik Rimi) emas, balki erkak jinsidagi Rim (butparast Rim) ekanini anglash imkonini beradi.

Shunday qilib, bu oyatning ma'nosi shuki, butparast Rim (u) o'zini lashkarning Amirigacha ulug'ladi; xuddi butparast Rim lashkarning Amirini Qalvariya xochiga mixlatganida bo'lgani kabi. Butparast Rim nafaqat xochda Masihga qarshi o'zini ulug'ladi, balki oyat davom etib, u (butparast Rim) tomonidan "kundalik qurbonlik olib tashlandi", deb aytadi.

Doniyor kitobida ikkitadan ibroniycha so'z bor bo'lib, ularning har ikkisi ham "olib tashlamoq" deb tarjima qilinadi. Bu so'zlar "sur" va "rum"dir. Har ikkala so'z ham ma'bad xizmatida qo'llanadi. "Sur" olib tashlamoq yoki chetlatmoq degan ma'noni bildiradi, va ma'baddagi qurbongohdan kul olib tashlanganda, kulning olib tashlanishini ifodalash uchun ishlatilgan so'z "sur"dir. "Rum" esa ko'tarmoq va ulug'lamoq degan ma'noni anglatadi, va ma'badda ruhoniylilik bilan bogliq narsalarni ko'tarishi kerak bo'lganda, u nazrni "rum" (ko'tarishi) lozim edi. O'n birinchi oyatda, butparast Rim ("kundalik") butparastlik dinini ko'tarib va ulug'lab, butparastlikni "rum" ("olib tashlar") edi.

Majusiylar Rim majusiylar dinini ko'tarib, ulug'lar edi. Injil tillari bo'yicha mutaxassislik da'vo qiluvchi adventist ilohiyotchilar Doniyor kitobidagi "olib tashlamoq" iborasining har bir uchrashini "yo'q qilmoq" deb talqin etishni tanlaydilar. Ular Doniyorning o'ziga xos va aniq ifodasini tan olmaydilar va shu tariqa o'zlarini Doniyor payg'ambardan yuqori qo'yadilar.

Muqaddas Kitob tillarini tushunamiz deb da'vo qiladigan ilohiyotchilar Doniyor ikki xil so'zni qo'llaganida, go'yoki u bir xil narsani nazarda tutganini oqlash uchun dalillar keltiradilar. Ular o'zlarining soxta da'volarini qo'llab-quvvatlash uchun uzun va zerikarli so'z tadqiqotlarini taqdim etadilar. Muqaddas Kitob tarixini tushunamiz deb da'vo qiladigan ilohiyotchilar esa, bu soxta tatbiq tarixning turli davrlarida ayni bir so'z boshqa ma'noni anglatishi mumkinligini e'tirof etishga asoslanadi, deb ta'kidlaydilar; shu bois, Doniyor ikki xil so'zni qo'llaganida, Doniyor aslida nimani nazarda tutganini faqat tarix bo'yicha mutaxassis aniqlay oladi. Bu ikki soxta usulni aniqlab olish muhimdir, chunki ular "satr ustiga satr" metodologiyasidan yashirinishga intiladigan ilohiyotchilar tomonidan tez-tez qo'llanadi.

Ha, u o'zini hatto lashkar Amirigacha yuksaltirdi; va uning tomonidan kundalik qurbonlik olib tashlandi, hamda Uning muqaddas maskanining joyi qulatib tashlandi. Doniyor 8:11.

Oyatda "olib tashlandi" deb tarjima qilingan so'z "yuqoriga ko'tarish va ulug'lash" ma'nosini anglatadi. U olib tashlash degani emas. Bu haqiqat Adventist ilohiyotchilar uchun chalkashlik va ziddiyat keltirib chiqaradi, chunki Doniyor qo'llagan so'zning asl ta'rifi oyatga tatbiq etilganda, ularning asoslari oyatning oddiy tahliliga ham bardosh bera olmaydi. Ular oyatdagi kichik shox papalik Rimidir, deb da'vo qiladilar, va shu bois oyat "u orqali" (papalik Rimi orqali) "kundalik yuqoriga ko'tarildi" deb o'qilishi kerak bo'ladi.

Albatta, ular White opa to'g'ridan-to'g'ri insoniy hikmat bilan qo'shilganini va matnga tatbiq etilmasligini aytgan qo'shimcha so'zni kiritishda hech qanday muammo ko'rmaydilar.

"So'ng men «kundalik»ka (Daniel 8:12) oid holda shuni ko'rdimki, «qurbonlik» so'zi inson donoligi tomonidan qo'shib qo'yilgan bo'lib, matnga tegishli emas va hukm soati haqidagi nido berganlarga Rabbiiy bu boradagi to'g'ri qarashni bergan." Early Writings, 74.

Ular “muntazam”ni Masihning muqaddas maskandagi xizmati deb biladilar, shuning uchun “muntazam qurbonlik” degan tushuncha “muntazam” osmondagi muqaddas maskanda Masihning qurbonlik xizmati ekanligi haqidagi qarashni qo‘llab-quvvatlaydi. Ammo ilhom “qurbonlik” so‘zi “matnga tegishli emas”ligini bildiradi.

Efrayimning mastlari “kundalik”ni Masihning muqaddasxona xizmati deb talqin qilganlarida, oyat shunday o‘qilgan bo‘lur edi: “u tomonidan” (papalik Rim tomonidan) “kundalik olib tashlandi”, yoki u shunday o‘qilgan bo‘lur edi: “papalik hokimiyati tomonidan Masihning muqaddasxonadagi xizmati olib tashlandi.” Ular amalda aynan shu yolg‘onni ta‘lim beradilar. Ular papalik hukmronligining zulmati orqali Masihning muqaddasxonadagi xizmatining haqiqiy tushunchasi insonlar ongidan olib tashlanganini qat‘iy ta‘kidlaydilar.

Biroq “olib tashlamoq” deb tarjima qilingan so‘z olib tashlashni anglatmaydi; u ko‘tarish va ulug‘lashni anglatadi. Agar Muqaddas Kitob tillarining da‘vo qilingan mutaxassislari ibroniycha “rum” so‘zining ma‘nosini ushbu parchaga to‘g‘ri tatbiq etganlarida, ularning tarjimasi shunday bo‘lishi kerak edi: “papalik hokimiyati orqali Masihning muqaddas maskandagi xizmati ko‘tarildi va ulug‘landi.” Papalik qachon Masihni ko‘targan va ulug‘lagan?

Ular ibroniycha “sur” so‘zining ta‘rifini ibroniycha “rum” so‘ziga majburan tatbiq etishga urinadilar. Doniyor “sur” so‘zini, ya‘ni “olib tashlamoq” ma‘nosini, “kundalik” bilan bog‘liq holda yana ikki boshqa oyatda qo‘llaydi, biroq o‘n birinchi oyatda Doniyor “rum” so‘zini tanladi; bu esa “ko‘tarmoq” va “ulug‘lamoq” degan ma‘noni anglatadi. Bu oyatga doir afsonaviy uydirmalar to‘plami nafaqat “olib tashlamoq” deb tarjima qilingan so‘zning ma‘nosini buzib talqin qilish sababli nodonlikdir, balki Masihning ma‘baddagi xizmati odamlarning nazaridan biror tarzda olib tashlangan biron bir davr ham hech qachon bo‘lmagan.

Ammo bu Zot abadiy qolganligi sababli, Uning ruhoniyligi o‘zgarmasdir. Shuning uchun U O‘zi orqali Xudoga keladiganlarni tamomila najot berishga ham qodirdir, chunki U ular uchun shafaot qilish uchun hamisha tirikdir. Ibroniylarga 7:24, 25.

Adventist ilohiyotchilari, oyatga bergan o‘zlarining soxta tatbiqlarini qo‘llab-quvvatlash maqsadida, papalik Masihning muqaddasxonadagi shafaotini yo‘qotadigan qandaydir hokimiyatni amalga oshirgan bir davr bo‘lgan, deb da‘vo qilishlari — bema‘nilikdir!

Biroq ilohiyotshunoslar bu oyat papalik Masihning muqaddas ma‘baddagi xizmatini yuksaltirib ulug‘laganini ko‘rsatadi, deb ta‘lim bermaydilar. Ular Doniyor so‘zlarining ma‘nosidan va Ellen Uaytning ilhomlangan nasihatidan chetlab o‘tib, Doniyor so‘zlarining guvohligiga qaramay, o‘zlari o‘rgatishni tanlagan narsani ta‘lim beradilar.

Haqiqatan, u hatto lashkarning Shahzodasigacha o‘zini ulug‘ladi; va uning tomonidan kundalik qurbonlik olib tashlandi, hamda Uning muqaddas maskanining o‘rni qulatildi. Doniyor 8:11.

Ilohiyotchilar bu oyatning ma‘nosi “papalik hokimiyati orqali Masihning muqaddasxonadagi xizmati olib tashlandi”, deb ta‘lim beradilar; va Masihning muqaddasxonadagi xizmatining insonlar ongidan olib tashlanganini, bu olib tashlash bilan bog‘liq holda Masihning “muqaddasxonasining joyi yerga tashlangan” degan dalil qo‘llab-quvvatlaydi. Xudoning Kalomida

Masih O‘zining shafolat xizmatini ado etadigan samoviy muqaddasxona qachonlardir yerga tashlanganini ko‘rsatadigan birorta ham oyat yo‘q. Shuningdek, “Uning muqaddasxonasining joyi” bo‘lgan osmonning o‘zi qachonlardir yerga tashlanganini ko‘rsatadigan birorta ham Injil parchasi yo‘q. Yana bir bor ilohiyotchilar o‘zlarini Doniyor payg‘ambardan ustun qo‘yadilar, chunki ular oyatdagi “Uning muqaddasxonasining joyi” Xudoning muqaddasxonasiga ishora qiladi, deb turib oladilar, holbuki Doniyor bu fikrning aynan teskarisini bevosita o‘rgatadi.

Ibroniylar tili bo‘yicha o‘zini mutaxassis deb biluvchilar ushbu oyatda ibroniycha “rum” so‘zi ibroniycha “sur” so‘zining ma‘nosida tushunilishi kerak, deb qat’iy ta’kidlaydilar. Ular, shuningdek, ibroniycha “miqdash” so‘zi ibroniycha “qodesh” so‘zi sifatida tushunilishi kerak, deb ham turib oladilar. “Miqdash” va “qodesh” so‘zlarining ikkalasi ham Doniyor kitobida oddiygina “muqaddas joy” deb tarjima qilinadi, ammo ularning ma’nolari turlichadir. “Miqdash” har qanday muqaddas joy, u Xudoning muqaddas joyi bo‘ladimi yoki butparastlarning muqaddas joyi bo‘ladimi, ifodalaydi. Bu muqaddas joy uchun ishlatiladigan umumiy so‘zdir, ammo “qodesh” esa Muqaddas Kitobda faqat Xudoning muqaddas joyini ifodalash uchun qo‘llanadi.

Doniyor butparastlarning muqaddas joyi bilan Xudoning Muqaddas maskani o‘rtasidagi farqni bilardi. Agar Doniyor butparastlarning muqaddas joyini nazarda tutmoqchi bo‘lganida, u “miqdash” so‘zini ishlatgan bo‘lardir. Meni hayratga soladigani shuki, ibroniy tili bo‘yicha go‘yoki mutaxassis hisoblanganlar Doniyor ketma-ket to‘rt oyatda har ikkala so‘zni uch marta ishlatganini hech qachon muhokama qilmaydilar. Doniyorning “muqaddas joy” deb tarjima qilinadigan bu ikki ibroniycha so‘zni qo‘llashi, Doniyor anglatilishini istagan ma‘noni belgilab beradi.

Ha, u hatto lashkar Amirigacha o‘zini ulug‘ladi; va uning tomonidan kundalik qurbonlik olib tashlandi, hamda Uning muqaddas maskanining joyi qulatildi. Va gunohkorlik sababli kundalik qurbonlikka qarshi unga bir lashkar berildi; u esa haqiqatni yerga uloqtirdi; va ish yuritib, ravnaq topdi. So‘ng men bir muqaddas zotning so‘zlayotganini eshitdim, va boshqa bir muqaddas zot so‘zlayotgan o‘sha muayyan muqaddas zotga dedi: Kundalik qurbonlik, vayron qiluvchi gunoh va ham muqaddas maskan, ham lashkar oyoq osti qilinishi uchun berilishi haqidagi vahiy qachongacha davom etadi? Va u menga dedi: Ikki ming uch yuz kecha-kunduzgacha; shunda muqaddas maskan poklanadi. Doniyor 8:11–14.

Aynan Adventizmning poydevorini o‘z ichiga olgan ushbu parchada, Doniyor “muqaddas joy” deb tarjima qilinadigan, biroq aslida ikki xil ibroniycha so‘zni qo‘llaydi. O‘n uchinchi va o‘n to‘rtinchi oyatlarda Doniyor “muqaddas joy” uchun Muqaddas Kitobda faqat Xudoning muqaddas joyini anglatish uchun ishlatiladigan ibroniycha so‘zni tanlagan, ammo o‘n birinchi oyatda esa Doniyor umumiy yoki jinsiy ma‘nodagi ibroniycha so‘zni ishlatgan; bu so‘z Xudoning muqaddas joyini ham anglatishi mumkin, yoki butparastlarning muqaddas joyini ham.

Agar Doniyor o‘n birinchi oyatdagi “ma’bad”ni Xudoning ma’badi sifatida aniqlamoqchi bo‘lganida, keyingi uch oyat ichida ikki marta qo‘llagan ayni ibroniycha so‘zni ishlatgan bo‘lur edi. Doniyor o‘n birinchi oyatda butparastlarning ma’badi bilan o‘n uchinchi va o‘n to‘rtinchi oyatlardagi Xudoning ma’badi o‘rtasida farq qilayotganligi mutlaqo ravshandir! Ammo Efrayimning mastlari o‘n birinchi oyatda “yerga qulatilgan” “uning ma’badining joyi” Xudoning ma’badi joyi edi, deb da’vo qiladilar, holbuki ular “joy” so‘zidan qochadilar.

Ular papalik Masihning shafolat xizmatini olib tashlaganini va samoviy ma'bad haqidagi haqiqatni yerga qulatilganini ta'lim beradilar. Ammo Doniyor o'n birinchi oyatdagi "ma'bad" Xudoning ma'badi emas, balki majusiylar ma'badi ekanini aniq bayon qilgan edi. Doniyor xuddi shuningdek, yerga qulatilgan narsa "ma'bad" emas, balki uning ma'badining "o'rni" ekanini ham aniq ko'rsatgan edi.

To'qqizinchi oyatdan o'n ikkinchi oyatgacha bo'lgan oyatlarning maqsadli jinsiy tebranishini tan olishdan bosh tortgan zamonaviy ilohiyotchilar murtad protestantizm ichida paydo bo'lgan "kundalik" ta'rifini qabul qildilar va insoniy taxmin, an'ana hamda urf-odat qumi ustiga poydevor qurishni boshladilar. O'n birinchi oyatga kelganlarida esa, ular hatto Oq opa-singilning Millerning "kundalik"ni majusiylar deb tushunganini to'g'ri deb belgilagan ilhomlangan maslahatini ham rad etadilar va katolik hamda protestant ilohiyotiga bo'lgan muhabbatlarini himoya qilish uchun chalg'itish va taxmin san'atini ishga sola boshlaydilar.

Ular bu oyatda butparast Rimni papalik Rimiga aylantiradilar va "ko'tarib yuksaltirmoq" ma'nosini beradigan so'zga "olib tashlamoq" degan ta'rifni majburan yuklaydilar. Ular "kundalik"ning shaytoniy ramzini ilohiy ramz sifatida ta'riflaydilar va so'ng "muqaddas joy"ning "o'rni"ga bo'lgan bevosita ishoradan qochgan holda, butparast ma'badni Xudoning ma'badi deb turib oladilar. Va faqat "olimlar" ularga shunday deb aytisagina tushunadigan "bilimsizlar" (Ishayo ularni shunday ataganidek) bu afsonalar taomini o'z halokatlari sari qabul qiladilar.

Kelgusi maqolada biz Millerning tushida marvaridlar sifatida ifodalangan bilimning ortishini ko'rib chiqishni davom ettiramiz.

"Havoriy Pavlus bizni shunday ogohlantiradi: 'Ba'zilar iymondan qaytib, aldovchi ruhlarga va jinlarning ta'limotlariga quloq tutadilar.' Biz kutishimiz mumkin bo'lgan narsa mana shudir. Eng katta sinovlarimiz bir vaqtlar haqiqatni yoqlagan, ammo undan yuz o'girib dunyoga ketgan va uni nafrat hamda masxara bilan oyoqlari ostida toptagan o'sha toifa sababli keladi. Xudoning O'zining sodiq xizmatkorlari uchun bajariladigan bir ishi bor. Dushmanni hujumlari Uning kalomini haqiqati bilan qarshi olinishi kerak. Yolg'onning niqobi yechilishi, uning asl qiyofasi oshkor etilishi, Yahovani qonunining nuri esa dunyoning axloqiy zulmatiga porlab kirishi kerak. Biz Uning kalomini da'volarini taqdim etishimiz lozim. Agar bu tantanavor burchni e'tiborsiz qoldirsak, aybsiz deb topilmaymiz. Ammo haqiqatni himoya qilib turganimizda, o'zimizni himoya qilib turmaylik va bizga malomat hamda noto'g'ri talqinlarni ko'tarish nasib etgani uchun ortiqcha shov-shuv ko'tarmaylik. O'zimizga achinmaylik, aksincha, Taoloni qonuni uchun nihoyatda g'ayratli bo'laylik."

"Havoriy shunday deydi: 'Shunday vaqt keladiki, ular sog'lom ta'limotga chiday olmaydilar; balki o'z nafs-havaslariga ko'ra quloqlari qichib, o'zlariga ko'plab ustozlar to'playdilar; va quloqlarini haqiqatdan buradilar hamda afsonalarga og'adilar.' Har tomonda biz Xudoning kalomini bekor qiladiganlarning aldamchi xayollari tomonidan odamlarning osongina asir etilib ketayotganini ko'ramiz; ammo haqiqat ularga taqdim etilganda, ular toqatsizlik va g'azabga to'ladilar. Ammo havoriyning Xudoning xizmatkoriga bergan nasihati shudir: 'Har narsada hushyor bo'lg'in, azob-uqubatlarga sabr qil, xushxabar voizining ishini bajo keltir, xizmat vazifangni to'la ado et.' Uning davrida ba'zilar Rabbiyning ishini tark etdilar. U

shunday yozadi: ‘Demas hozirgi dunyoni sevib, meni tark etdi;’ va yana shunday deydi: ‘Misgar Iskandar menga ko‘p yomonlik qildi: Rabbiy uni o‘z ishlariga yarasha mukofotlasin: sen ham undan ehtiyot bo‘lg‘in; chunki u bizning so‘zlarimizga qattiq qarshilik ko‘rsatdi.’”

“Payg‘ambarlar va havoriylar qarshilik hamda ta‘na-malomatning o‘xshash sinovlarini boshdan kechirdilar, hatto Xudoning beg‘ubor Qo‘zisi ham biz kabi har jihatdan vasvasaga solingan edi. U gunohkorlarning O‘ziga qarshi bo‘lgan zid so‘zlariga chidadi.

“Bu zamon uchun berilgan har bir ogohlantirish sadoqat bilan yetkazilishi kerak; ammo ‘Rabbiyning quli janjallashmasligi, balki hamma odamlarga muloyim, ta‘lim berishga qobiliyatli, sabrli bo‘lishi; o‘zlariga qarshi turuvchilarni kamtarlik bilan nasihat qilishi’ lozim. Imondan qaytganlarning aldovchi amallari bilan bulg‘anib qolmasligimiz uchun Xudoyimizning so‘zlarini ehtiyotkorlik bilan asrashimiz kerak. Ularning ruhi va ta‘siriga Ustozimiz zulmat shahzodasi tomonidan hujumga uchraganida ishlatgan o‘sha qurol bilan qarshi turmog‘imiz lozim,—‘Yozilgandir’. Biz Xudoning Kalomini mahorat bilan ishlatishni o‘rganishimiz kerak. Nasihat shudir: ‘O‘zingni Xudo huzurida maqbul ko‘rsatishga tirishgin, uyalishga hojat qolmaydigan ishchi bo‘lib, haqiqat kalomini to‘g‘ri talqin qilgin.’ Soxta ustozlar va yo‘ldan ozdiruvchilarning chigal xatolariga qarshi turish uchun tirishqoq mehnat, jiddiy ibodat va imon bo‘lishi kerak; chunki ‘oxirgi kunlarda og‘ir zamonlar keladi. Zero, odamlar o‘zlarini sevuvchi, tamagir, maqtanchoq, mag‘rur, kufr so‘zlovchi, ota-onaga itoatsiz, noshukur, nopok, tabiiy mehr-shafqatdan mahrum, sulhni buzuvchi, tuhmatchi, o‘zini tuta bilmaydigan, yovuz, yaxshilikni sevuvchilarni yomon ko‘ruvchi, xoin, shoshqaloq, kibor, Xudoni sevishdan ko‘ra lazzatni sevuvchi bo‘ladilar; taqvodorlikning shakliga ega bo‘lib, ammo uning qudratini inkor etadilar: bundaylardan yuz o‘gir.’ Bu so‘zlar Xudoning xizmatkorlari duch kelishiga to‘g‘ri keladigan odamlarning fe‘l-atvorini tasvirlaydi. ‘Tuhmatchilar,’ ‘yaxshilikni sevuvchilarni yomon ko‘ruvchilar’ bu buzuq asrda o‘z Xudosiga sodiq bo‘lganlarga hujum qiladilar. Ammo Osmon elchisi Ustozda namoyon bo‘lgan ruhni namoyon etmog‘i kerak. U kamtarlik va muhabbat bilan odamlarning najoti uchun mehnat qilmog‘i lozim.”

“Pavlus Xudoning ishiga qarshi chiquvchilar haqida so‘z yuritishni davom ettirib, ularni qadimgi Isroil davrida sodiqlarga qarshi urush qilgan kishilarga qiyoslaydi. U shunday deydi: ‘Yannay bilan Yambray Musoga qanday qarshi turgan bo‘lsalar, bular ham haqiqatga shunday qarshilik ko‘rsatadilar; aql-zakovati buzuq, imon borasida rad etilgan odamlardir. Ammo ular bundan nariga o‘ta olmaydilar; chunki ularning nodonligi hammaning oldida oshkor bo‘ladi, xuddi ularningkidek bo‘lgani kabi.’ Biz bilamizki, Xudoga qarshi jang qilishning nodonligi fosh etiladigan vaqt kelmoqda. Biz, qanchalik tuhmat qilinmaylik va nafratlanmaylik, xotirjam sabr-toqat va ishonch bilan kutishga qodirmiz; chunki ‘oshkor qilinmaydigan hech qanday sir yo‘q,’ va Xudoni ulug‘laydiganlar insonlar hamda farishtalar oldida U tomonidan ulug‘lanadilar. Biz islohotchilarning azob-uqubatlariga sherik bo‘lishimiz kerak. Shunday yozilgan: ‘Senga ta‘na qilganlarning ta‘nalari mening ustimga tushdi.’ Masih bizning qayg‘umizni tushunadi. Hech birimiz xochni yolg‘iz ko‘tarishga chaqirilmaganmiz. Qalvariyniing Iztirobli Insoni dardlarimizni chuqur his etadi, va O‘zi vasvasaga uchrab azob chekkanligi sababli, Uning haqi uchun qayg‘u va sinovda bo‘lganlarga ham yordam bera oladi. ‘Ha, Masih Isoda taqvodor hayot kechirishni istaganlarning hammasi quvg‘in qilinadi. Lekin

yovuz odamlar va aldoqchilar tobora battarroq bo‘lib boradilar, o‘zlari aldanib, boshqalarni aldaydilar. Sen esa o‘rgangan narsalaringda sobit qol.’” Review and Herald, January 10, 1888.